

PATVIRTINTA

Alytaus rajono savivaldybės tarybos
2020 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. K-268

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2021-2028 METŲ STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS

TURINYS

SANTRUMPOS	2
BENDROJI INFORMACIJA	3
VIDAUS IR IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ	5
GYVENTOJAI	7
EKONOMIKA IR VERSLAS	10
APLINKOSAUGA IR INFRASTRUKTŪRA	12
ARS PLĖTROS MISIJA IR VIZIJA	15
ARS PLĖTROS PRIORITETAI, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	16
1 TVARI, DARNI, INOVATYVI EKONOMIKOS PLĖTRA IR IŠVYSTYTA INFRASTRUKTŪRA	17
2 SUMANIOS, VEIKLIOS, SUSITELKUSIOS BENDRUOMENĖS, PAŽANGI, SOCIALIAI ATSAKINGA SAVIVALDA	18
3 PATOGUS, SVETINGAS, ŽALIAS RAJONAS	19
SVARBIAUSIOS SPP ĮGYVENDINIMO NUOSTATOS	20
SPP LOGINĖ STRUKTŪRA	20
SPP ĮGYVENDINIMO VALDYMO TVARKA	22
PRIEDAI	23
1. SVARBIAUSIŲ PRIEMONIŲ PLANAS	23
2. EKONOMINĖS IR SOCIALINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ	23

SANTRUMPOS

ARS	Alytaus rajono savivaldybė
ARSA	Alytaus rajono savivaldybės administracija
BO	Bendruomeninė organizacija
BVP	Bendrasis vidaus produktas
EK	Europos Komisija
ES	Europos Sąjunga
JO	Jaunimo organizacija
LR	Lietuvos Respublika
NVO	Nevyriausybinė organizacija
PESET analizė	Politinių, ekonominių, socialinių ir kultūrinių, aplinkosauginių, gamtinių, geografinių ir technologinių veiksnių analizė (papildyta PEST metodikos variacija)
SPP	ARS strateginis plėtros planas
SSGG analizė	Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (angl. <i>SWOT</i>) analizė
SVV	Smulkusis ir vidutinis verslas
Užimtumo tarnyba	Užimtumo tarnyba prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

---

BENDROJI INFORMACIJA

Strateginis planavimas savivaldybėje – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip vykdyti savivaldybės misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius. Pagrindiniai strateginio planavimo dokumentai savivaldybėje yra:

- Savivaldybės strateginis plėtros planas (tvirtina savivaldybės taryba);
- Savivaldybės atskiros ūkio šakos (sektorius) plėtros programa (-os) (tvirtina savivaldybės taryba);
- Savivaldybės strateginis veiklos planas (tvirtina savivaldybės taryba);
- Metiniai veiklos planai (tvirtina savivaldybės administracijos direktorius arba biudžetinės įstaigos vadovas).

2013–2020 m. periodu Alytaus r. sav. (ARS) vadovavosi Alytaus rajono savivaldybės 2013–2020 metų SPP¹. Baigiantis minimo SPP įgyvendinimo laikotarpiui, kintant ARS ir visos Lietuvos vidaus ir išorės aplinkos situacijai, kilo poreikis parengti naują strateginį plėtros planą. Atsižvelgus į aktualias rajono vystymosi tendencijas, valstybinio lygmens ilgalaikio strateginio planavimo dokumentus bei ES prioritetus, kai kurios ARS 2013–2020 m. strateginiame plėtros plane numatytos kryptys tapo nebe tokios aktualios, be to, atsirado naujų poreikių ir galimybių. Atsižvelgdama į tai, Alytaus r. sav. administracija (ARSA) inicijavo ARS 2021–2028 m. strateginio plėtros plano parengimą, į jį perkeliant esamo strateginio plėtros plano neįgyvendintas, aktualias priemones ir papildant naujomis bei taip išlaikant ARS vystymo ir plėtros kryptingumą.

Strateginis plėtros planas yra kompleksinis teisinis strateginio planavimo dokumentas, kuriuo nustatoma bendroji savivaldybės plėtros strategija: plėtros prioritetai, tikslai, uždaviniai, priemonės strategijai įgyvendinti bei įgyvendinimo etapai. Strateginis plėtros planas sudaro galimybes nustatyti dabartinę rajono vietą ir reikšmę šalies ekonominiame bei socialiniame gyvenime, įvertinti nuolat kintančias plėtros tendencijas, išanalizuoti jų reikšmę savivaldybės politikai.

2021–2028 m. Strateginis plėtros planas parengtas vadovaujantis šiais teisės aktais:

- Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“²;
- Strateginio planavimo savivaldybėje rekomendacijos³;
- Strateginio planavimo dokumentuose naudojamų vertinimo kriterijų sudarymo ir taikymo metodika⁴;
- Strateginio planavimo metodika⁵;
- Regionų plėtros planų rengimo metodika⁶;
- 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programa⁷;

---

¹ Patvirtinta ARS tarybos sprendimu Nr. K-54, 2013 m. vasario 27 d.

² Patvirtinta LR Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI–2015

³ Patvirtintos LR Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1435

⁴ Patvirtinta LR Finansų ministro 2010 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. 1K-330 (nauja redakcija nuo 2018-06-18)

⁵ Patvirtinta LR Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 (nauja redakcija nuo 2019-02-13)

⁶ Patvirtinta LR Vidaus reikalų ministro 2011 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 1V-706 (nauja redakcija nuo 2019-04-23)

⁷ Patvirtinta LR Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 (nauja redakcija nuo 2016-12-07); taip pat LR Vyriausybės pristatymu apie rengiamą 2021–2030 m. Nacionalinės pažangos programą

- LR teritorijos bendrasis planas⁸;
- Alytaus regiono 2014-2020 m. plėtros planas⁹;
- ARS teritorijos bendrasis planas¹⁰;
- ARS 2013–2020 m. strateginis plėtros planas;
- Kiti dokumentai bei teisės aktai.

ARS 2021–2028 m. SPP parengtas vadovaujantis Strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijose apibrėžtais strateginio planavimo dokumentų rengimo principais:

- **KRYPTINGUMAS** | SPP suformuluoti loginiais ryšiais susieti tikslai, uždaviniai, planuojami pasiekti rezultatai.
- **ORIENTAVIMASIS | REZULTATUS** | SPP nustatant tikslus kartu suplanuojami ir siekiami rezultatai; siekiant užtikrinti, kad bus pasiekti planuoti rezultatai ir laiku priimti valdymo tobulinimo sprendimai, informacija apie veiklos rezultatus nuolat stebima, analizuojama ir vertinama.
- **EFEKTYVUMAS** | SPP nustatytų tikslų ir rezultatų siekiama mažiausiomis sąnaudomis, racionaliai paskirstant išteklius ir nuolat ieškant veiklos efektyvumo didinimo rezervų ir naujų veiklos tobulinimo būdų.
- **ATVIRUMAS (PARTNERYSTĖ)** | Savivaldybės tikslai ir būdai, kaip jų pasiekti, nustatomi konsultuojantis su savivaldybės bendruomene, SPP ir jo įgyvendinimo ataskaitos – vieši dokumentai, skelbiami savivaldybės interneto svetainėje.
- **BENDRUMAS** | Siekiant kryptingos, palyginamos ir nuoseklios savivaldybių veiklos atliekant joms priskirtas funkcijas, savivaldybių plėtra bei veikla planuojama, įgyvendinama ir stebima vadovaujantis Strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijų nuostatomis.

ARS 2021–2028 m. strateginio plėtros plano rengimo laikotarpis apima 2020 m. balandžio-gruodžio mėn. Dokumentas apima šias dalis:

- **BENDROJI INFORMACIJA** | Apima SPP rengimo tikslą, struktūrą, principus ir kitą svarbią informaciją;
- **VIDAUS IR IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ** | Pateikiamas atliktos Ekonominės ir socialinės būklės analizės metodinis pagrindas bei svarbiausios analizės išvados pagal nagrinėtas temas: (i) Gyventojai, (ii) Ekonomika ir verslas bei (iii) Aplinkosauga ir infrastruktūra. Detali atlikta analizė bei jos santrauka pateikiama prieduose);
- **ARS PLĖTROS MISIJA IR VIZIJA** | Pateikiamos diskusijų metu išgrynintos ARS misijos ir vizijos formuluotės 2021-2028 m. periodui.
- **ARS PLĖTROS PRIORITETAİ, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI** | Pristatomi ARS plėtros prioritetai, jų tikslai bei juos įgyvendinantys uždaviniai ir SPP įgyvendinimo vertinimo kriterijai.
- **SVARBIAUSIOS SPP ĮGYVENDINIMO NUOSTATOS** | Nurodomi strateginio planavimo dokumentai, subjektai, kurių bendradarbiavimas būtinas užsibrėžtiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti, SPP įgyvendinimo vertinimo tvarka ir kitos SPP įgyvendinimui svarbios nuostatos.

⁸ Patvirtintas LR Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX–1154

⁹ Patvirtinta Alytaus regiono plėtros tarybos 2015 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. 51/68-34

¹⁰ Patvirtinta Alytaus r. sav. tarybos 2019 m. spalio 24 d. sprendimu Nr. K-191

VIDAUS IR IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ

SPP rengimo metu atlikta Ekonominės ir socialinės būklės analizė, kuri apėmė savivaldybės vidaus ir išorės aplinkos analizę ir išvadų suformavimą, kuriomis remiantis suformuoti strateginio plėtros plano prioritetai, tikslai ir uždaviniai. Analizės tikslas – visapusiškai įvertinti ARS plėtrai svarbius vidaus ir išorės veiksnius, nustatyti pagrindines savivaldybės plėtros tendencijas, savivaldybės konkurencinius pranašumus, problematiką, iššūkius ir jų galimą poveikį savivaldybės plėtrai.

Atlikta Ekonominės ir socialinės būklės analizė apėmė šias temas:

- Bendroji ARS apžvalga;
- Gyventojai (demografinė situacija, socialinė apsauga, sveikatos priežiūra, švietimas, kultūra, sportas, NVO, BO ir jaunimo politika, viešasis saugumas);
- Ekonomika ir verslas (ekonomika ir investicijos, darbo rinka, verslo struktūra, turizmas, žemės ūkis ir miškininkystė);
- Aplinkos apsauga ir infrastruktūra (aplinkos apsauga, komunalinis ūkis, transportas ir susisiekimas, technologinė ir informacinė infrastruktūra).

Siekiant įvertinti tam tikros srities vystymosi tendencijas rajone, ekonominės ir socialinės būklės analizė apima rodiklių lyginimą perspektyvoje. Analizei pasirinktas analizės laikotarpis nuo 2015 m. iki 2019 m. imtinai; atvejais, kuomet aktualūs duomenys už 2019 m. analizės atlikimo metu nebuvo prieinami, naudota naujausia prieinama informacija. Analizė vykdyta lyginant ARS, šalies bei dviejų pasirinktų žiedinių savivaldybių: Panevėžio r. sav. ir Šiaulių r. sav., kurios savo specifiška panašiausias į ARS (analizėje esančiose nuorodose į žiedines savivaldybes arba kitas savivaldybes, omenyje turimos būtent šios dvi pasirinktos lyginamosios savivaldybės, nebent pasakyta kitaip). Papildomai informacijai kai kur pateikiami ir papildomi lyginimai su Alytaus aps. ir šio regiono savivaldybėmis.

Ekonominės ir socialinės būklės analizei taikytas dokumentinio tyrimo metodas, kuris apima oficialiai pasiekiamų antrinės informacijos šaltinių (pagrindinis – Lietuvos statistikos departamentas), standartizuotų išorinių duomenų bazių (sveikatos, švietimo, aplinkos apsaugos ir kt. rodiklių), įvairių registrų (kultūros paveldo objektų, saugomų teritorijų ir kt.) duomenų, atskirų valstybės ir savivaldybių įstaigų renkamos informacijos, įvairių studijų ir tyrimų duomenų, teisės aktų, įvairiuose ARS dokumentuose, metinėse veiklos ataskaitose ir kitos išorinės viešai prieinamos informacijos analizę, struktūruotai (raštu, interviu metu ir kt.) ARSA pateiktos informacijos analizuojamomis temomis analizę.

Rengiant Ekonominės ir socialinės būklės analizę bei formuojant išvadas, taikyti SSGG ir PESET¹¹ analizės metodai, kurie padeda pagrįstai formuoti savivaldybės strateginio plano vystymo kryptis. SSGG atspindi:

- STIPRYBES | Teigiami vidiniai veiksniai, kurie išskiria mus iš kitų subjektų. → *Ką esame pajėgūs atlikti? Kokios vidinės sąlygos yra naudingos?*
- SILPNYBES | Neigiami vidiniai veiksniai, kurie atsiranda ribotų išteklių ir nepakankamų kvalifikacijų pasekmėje. Visuomet yra veiksniai, ribojančių veiklos efektyvumą, bet greitas ir

¹¹ Papildyta PEST metodikos variacija, kuri apima Politinių (angl. *Political*), Ekonominių (angl. *Economic*), Socialinių ir kultūrinių (angl. *Social*), Aplinkosauginių, gamtinių, geografinių (angl. *Environment*) ir Technologinių (angl. *Technological*) veiksnių analizę.

objektyvus jų nustatymas gali lengvai sumažinti jų neigiamą poveikį. → *Ko negalime atlikti? Kokios vidinės sąlygos riboja?*

- GALIMYBES | Teigiami išorės veiksniai, aplinkos reiškiniai ir tendencijos, kurie gali būti naudojami kaip stimulas plėtrai ir grėsmių silpninimui. → *Kokios išorės sąlygos yra potencialiai naudingos?*
- GRĖSMES | Neigiami išorės veiksniai, kurie atspinti veiklos plėtros kliūtis, sunkumus ir papildomas išlaidas. → *Kokios išorės sąlygos yra potencialiai nenaudingos?*

Papildomai, rengiant Ekonominės ir socialinės būklės analizę ir siekiant įvertinti ARS išorinę aplinką (galimybes ir grėsmes pagal SSGG analizės metodą) veiklos plėtros perspektyvoje, papildomai pasitelktas PESET metodas, kuris apima penkių išorinės aplinkos makro-veiksnių analizę:

- POLITINIAI | Analizuojami politiniai ar susiję veiksniai, galintys turėti įtakos savivaldybės veiklai. → *Kokia valstybės politika ar politiniai interesai gali paveikti savivaldybės veiklos plėtrą? Ar politinė aplinka stabili ar gali pasikeisti? Kokie reglamentai ir įstatymai daro įtaką ARS veiklos plėtrai?*
- EKONOMINIAI | Analizuojami bendri ekonominiai veiksniai ir tendencijos, kurios galėtų turėti įtakos savivaldybės veiklai. → *Kokie ekonominiai veiksniai turės įtakos savivaldybės veiklos plėtrai? Kokį poveikį jie turi ARS veiklai?*
- SOCIALINIAI IR KULTŪRINIAI | Analizuojami socialiniai aspektai, gyventojų įsitikinimai ir požiūriai bei jų tendencijos, darančios įtaką savivaldybės veiklai. → *Kokie socialiniai veiksniai turės įtakos savivaldybės veiklos plėtrai? Kokią įtaką ARS daro gyventojų socialinis elgesys ar kultūrinės veiklos tendencijos?*
- GAMTINIAI, GEOGRAFINIAI IR APLINKOSAUGOS | Analizuojami gamtiniai, geografiniai ir aplinkosauginiai veiksniai, turintys įtakos savivaldybės veiklai, aplinkai ir gamtos ištekliams. → *Kaip fizinė aplinka veikia savivaldybės veiklos plėtrą ir atvirkščiai? Koks yra klimato, oro ar geografinės padėties poveikis? Ar ARS yra pasirengusi būsimiems aplinkosaugos tikslams?*
- TECHNOLOGINIAI | Analizuojami technologiniai veiksniai ir infrastruktūra, kurie gali turėti įtakos savivaldybės veiklai. → *Kokios naujovės ir technologinė pažanga yra šiuo metu prieinamos, arba bus prieinamos ateityje? Kaip jie gali paveikti ARS veiklos plėtrą?*

Taikyti analizės metodai padeda atsakyti į klausimus, kaip galima panaudoti turimas stiprybes, kaip ištaisyti / patobulinti esamas silpnybes, kaip išnaudoti esamas galimybes ir kaip sumažinti kylančias grėsmes.

ARS 2021–2028 m. SPP dokumente pateikiamos tik atliktos Ekonominės ir socialinės būklės analizės išvados pagal 3 nagrinėtas temines sritis (SSGG ir PESET analizių išvados), detali Ekonominės ir socialinės būklės analizė ir jos santrauka pateikiamos atskirais dokumentais (žr. priedus).

STIPRYBĖS

- Nors gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija ilguoju laikotarpiu išlieka aktuali, tačiau gyventojų mažėjimo tempas lėtesnis nei kitose savivaldybėse; jaunos šeimos kuriasi ARS.
- ARS plečiamos socialinės paslaugos, gerėja jų kokybė, socialinės paslaugos sistemškai valdomos pagal išskirtus prioritetus; beveik visų asmenų / šeimų poreikis, jį įvertinus, yra patenkinamas.
- Socialinių paslaugų tiekėjų tinklas ir socialinių paslaugų spektras, išvystytos ilgalaikės socialinės globos paslaugos senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia, integralios pagalbos (dienos socialinės globos ir slaugos), šeimos socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas jos namuose, socialinės priežiūros įstaigoje paslaugos suaugusiems asmenims su negalia.
- Socialinių paslaugų srityje sėkmingai bendradarbiaujama su kitomis savivaldybėmis: ARS perka dienos socialinės globos paslaugas neįgaliesiems, laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo nakvynės namuose paslaugas; teikia – ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas.
- Socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose gyvenančių vaikų skaičius nuosekliai mažėja; taip pat mažėja be tėvų globos likusių vaikų skaičius globos institucijose, didėja globojamų šeimose vaikų skaičius.
- Tikslingiau ir veiksmingiau skirstoma piniginė socialinė parama, mažėjantis socialinės paramos gavėjų skaičius ir pašalpoms skiriamos išlaidos; nedidelė gyventojų dalis gauna būsto šildymo išlaidų kompensacijas.
- Vykdomos visuomenės sveikatos stiprinimo ir stebėsenos programos, didžiausią dėmesį skiriant prioritetinėms sveikatos sritims, tikslinga ir toliau skatinti įvairių amžiaus grupių gyventojų dalyvavimą sveikatos prevencinėse programose, prevencinių programų dėl įvairių priklausomybių vykdymą ir plėtrą.
- Daugiau sveikatos priežiūros paslaugų pradėta teikti namuose, t. y. kuo arčiau gyventojų, atliepiant jų poreikius bei esamus susisiekimo iššūkius, svarbu ir toliau vystyti šią kryptį, užtikrinant teikiamų paslaugų kompleksumą ir sąsajas su kitų poreikių tenkinimu.
- Sumažėjo mirčių skaičius dėl išorinių priežasčių, esama situacija ARS atitinka bendrą šalies tendenciją, tačiau prevencinės programos, nukreiptos į mirčių dėl išorinių priežasčių mažinimą išlieka ir toliau aktualios dėl gana aukštų Lietuvos rodiklio reikšmių.
- Sėkmingai vykdomos gyventojų priklausomybių mažinimo programos, kurias aktualu ir toliau tęsti toliau didinant jų aprėptį, rezultatyvumą, taikant inovatyvius darbo su priklausomybėmis metodus, kadangi socialinės problemos, susijusios su priklausomybėmis išlieka aktualios.
- Ugdymo įstaigų tinklas yra reorganizuotas ir šiuo metu atitinka ARS gyventojų poreikius, įstaigos yra renovuotos, gerinama edukacinė aplinka, didelei daliai vaikų užtikrinama pavėžėjimo iš / į ugdymo įstaigą paslauga.
- Labai geri bibliotekų veiklos rezultatai ir apimtys (skaitytojų skaičius, išduotų dokumentų apimtys, apsilankymų skaičius, dalyvavimas įvairiuose projektuose), gyventojai noriai naudojami bibliotekų teikiamomis paslaugomis.
- Sudarytos sąlygos gyventojų fiziniam aktyvumui ir sportui (įrengtos bendruomenėms skirtos daugiafunkcinės lauko aikštelės, gyventojai turi galimybę sportuoti mokyklų sporto salėse), kas yra būtina sėkmės prielaida didesniai gyventojų įtraukimui į sveikatinimo (fizinis aktyvumas, sveika gyvensena ir kt.) ir sportines veiklas.

- Gana daug NVO, veikia vietos veiklos grupė, yra atviros jaunimo erdvės, kas sudaro prielaidas toliau vystyti NVO įsitraukimą teikiant socialines, sveikatos priežiūros, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo ir kt. paslaugas gyventojams.
- Santykinai nedidelis nusikalstamumo lygis, nuosekliai mažėjantis nusikalstamų veikų skaičius, aktualu ir toliau išlaikyti saugios aplinkos formavimo rajone kryptį, užtikrinant jai reikalingos infrastruktūros plėtotę.

SILPNYBĖS

- Lyginant su kitomis savivaldybėmis mažesnė darbingo amžiaus asmenų dalis, atitinkamai santykinai daugiau nei vidutiniškai Lietuvoje vyresnio amžiaus asmenų. Dėl esamos demografinės visuomenės struktūros pagal amžių, gimstamumo lygis ARS yra mažas, mirtingumo – didelis, atitinkamai natūrali gyventojų kaita yra neigiama.
- Vertinant ARS teikiamų socialinių paslaugų pasiūlą LR normatyvų atžvilgiu, ARS socialinių paslaugų infrastruktūra yra plėtojama, tačiau vis dar nėra pakankamai išvystyta, teikiamų paslaugų apimtys turi plėtros potencialo (pvz., nestacionarios paslaugos, pagalba į namus, asmens globa asmens namuose).
- Nors bendrąja prasme ARS socialinių paslaugų sistema yra sėkmingai plėtojama, palaipsniui pereinant nuo institucinių prie bendruomenėje teikiamų paslaugų, esamas NVO ir BO aktyvumas ir įsitraukimas į paslaugų teikimą gyventojams vis dar turi potencialo, tam reikalinga užtikrinti patrauklią NVO ir BO įsitraukimui aplinką, jų lyderių ir narių motyvaciją bei aktualią pagalbą iš viešojo sektoriaus pusės.
- Pagal sveikatos priežiūros rezultatus, ARS aktualu išlieka ir toliau tobulinti sveikatos priežiūros sistemą ir paslaugų kokybę.
- Vienam mokiniui tenka santykinai didesnis ugdymo įstaigos plotas nei kitose savivaldybėse, galimai nėra išnaudotas švietimo įstaigų infrastruktūros ir jos išlaikymui skiriamų lėšų optimizavimo potencialas.
- Santykinai nedidelė aktyvių gyventojų, kurie dalyvauja įvairiose kultūrinėse ir sportinėse kt. veiklose, dalis, mažėjęs mėgėjų meno ir kultūros užsiėmimo dalyvių skaičius. Didelė dalis gyventojų yra pasyvūs, todėl aktualus proaktyvus gyventojų informavimas ir įtraukimas, kultūros ir sporto infrastruktūros priežiūra ir vystymas, lankstus sporto ir kultūros veiklų pasiūlos priderinimas prie gyventojų preferencijų.
- Nors ARS veikia 2 atvirosios jaunimo erdvės, vis dar trūksta atviro jaunimo centro, daugiau atvirų jaunimui skirtų erdvių, intensyvesnio darbo su jaunimu (ypač darbo gatvėje ir mobilus darbo su jaunimu), kitų jaunimo poreikių tenkinimo.
- Nepakankamai išvystyta ir užsienio bei vietos investuotojų poreikiams pritaikyta ekonominiam proveržiui reikalinga infrastruktūra (kaip pvz., verslo centrai, inkubatoriai, mokslo ir technologijų parkai, kūrybinės dirbtuvės, kultūros ir kūrybinės industrijos ir kt.), yra poreikis skatinti ir toliau plėtoti mokslo, verslo bei savivaldos bendradarbiavimą, pritaikyti ir skatinti „jauno verslo“, laisvųjų profesijų, nuotolinių būdu dirbančių gyventojų ekosistemų kūrimąsi bei plėtrą.
- Santykinai didesnė nei kitur Lietuvoje nepilnamečių padaromų nusikalstamų veikų dalis; santykinai daug smurto artimoje aplinkoje atvejų.

GALIMYBĖS | TEIGIAMAI PESET VEIKSNIAI

- Įvykusi Užimtumo tarnybos reorganizacija, išaugusi orientacija į rezultatų siekimą ir iniciatyvų įgyvendinimą bendradarbiaujant su savivaldybėmis, didesnis dėmesys individualioms

paslaugoms darbdaviams ir darbo ieškantiesiems, sudaro prielaidas socialines problemas ARS spręsti efektyviau.

- Esamos palankios sąlygos vystyti bendradarbiavimą su kitomis institucijomis, leidžia toliau orientuotis į teikiamų socialinių paslaugų kompleksiskumą bei komandinį darbą, jų derinimą su kitomis, pavyzdžiui sveikatos priežiūros, paslaugomis.
- Esamos galimybės gerinti socialinę infrastruktūrą, pasinaudojant išoriniais ES finansavimo šaltiniais.
- Vietos veiklos grupės vykdomi projektai prisideda prie rajono plėtros.
- Gyvosios kultūros, tradicijų ir etnokultūros puoselėjimo temų bei motyvacijų populiarėjimas turistų (ypač vietos) tarpe sudaro prielaidas geriau išnaudoti ARS Kultūros centro, seniūnijų ir bendruomenių organizuojamus renginius, į juos pritraukiant daugiau ARS svečių, turistų.

GRĖSMĖS | NEIGIAMAI PESET VEIKSNIAI

- Bendra Lietuvai ir ARS demografinio senatvės koeficiento blogėjimo ir augančio gyventojų sergamumo rodiklio tendencija gali daryti įtaką socialinių paslaugų bei sveikatos priežiūros paslaugų poreikio augimui ir atitinkamai didesniai finansavimo poreikiui ateityje; tikėtinas sveikatos ir socialinių paslaugų teikimo poreikio kuo arčiau gyvenamosios vietos padidėjimas.
- Materialinių, žmogiškųjų resursų trūkumas bei nepakankamai išvystytas NVO tinklas sąlygoja, kad kai kurios gyventojams aktualios socialinės paslaugos nėra teikiamos arba teikiamos tik iš dalies, taip didinant gyventojų socialinės atskirties augimo riziką, poreikį didesniai finansavimui ateityje.
- Neaiški ir dažnai besikeičianti sveikatos priežiūros nacionalinė politika, sveikatos priežiūros specialistų trūkumas, jų amžiaus vidurkio augimas, poreikis didinti ARS konkurencingumą pritraukiant jaunus specialistus darbei ARS tampa dar svarbesnis.
- Blogėjanti gyventojų sveikata dėl mažo fizinio aktyvumo, žalingų įpročių ir kt.
- Dalis gyventojų sveikatos priežiūros, švietimo paslaugas renkasi gauti Alytaus m. sav., kas gali turėti neigiamos įtakos ARS įstaigų klientų srautui ir, atitinkamai, šių įstaigų finansavimui, ateityje keliant iššūkį paslaugų prieinamumo ir kokybės užtikrinimui.
- Švietimo sistemos iššūkiai: mažėjantis mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose, mažas vienam mokytojui tenkančių BU mokinių skaičius, lėtai atsinaujinantis pedagoginis personalas, didėjantis vidutinis mokytojų amžius, mažėjantys esami mokytojų darbo krūviai, iššūkiai pritraukiant kandidatus užimti mokyklų vadovų pareigas – kelia nuolatinį spaudimą nuolat įgyvendinti pertvarkas, gali apsunkinti sklandų tęstinį švietimo sistemos funkcionavimą.
- Maži mokytojų atlyginimai, neaiški, daug diskusijų kelianti mokytojų etatinio apmokėjimo sistema, riboja galimybes pritraukti jaunus, kvalifikuotus švietimo specialistus, kelia grėsmę mokinių išsilavinimo kokybės užtikrinimui.
- Aiškios ir stiprios nacionalinės politikos nebuvimas dirbant su jaunimu, žmogiškųjų išteklių stoka dirbant su NVO, bendruomenėmis ir jaunimu.
- Bendras gyventojų motyvacijos sportuoti ir dalyvauti kultūrinėse veiklose mažėjimas. Gyventojų pilietinio ir socialinio aktyvumo stoka prisijungiant prie NVO, BO, JO veiklos, savanorystės iniciatyvų; bendradarbiavimo stoka tarp NVO, BO, JO ir jų atstovų.

EKONOMIKA IR VERSLAS

STIPRYBĖS

- Ilguoju laikotarpiu stebimos teigiamos gyventojų užimtumo, vidutinio darbo užmokesčio augimo tendencijos (nors bendras lygis vis dar atsilieka nuo rodiklių Lietuvoje). Vidutinis darbo užmokestis ARS yra didesnis už Alytaus aps. vidurkį ir augo sparčiau, nei kitur regione.
- Sparčiai mažėjęs nedarbo, taip pat ilgalaikio nedarbo lygis, sėkmingai ARSA taikytos priemonės, padedančios bedarbiams įsidarbinti ir įsitvirtinti darbo rinkoje.
- Nuosaikiai augantis verslo subjektų skaičius ARS, didelė smulkaus ir vidutinio verslo dalis.
- ARS gana daug aktyvių bendruomenių, kurių potencialas galėtų būti nukreipiamas turizmo plėtrai (pavyzdžiui, teikiant turizmo paslaugas, prižiūrint lankytinus objektus ir vietas, kt.). Esamas išskirtinumas amatų, gyvosios kultūros, etnokultūros srityse sudaro prielaidas išskirtinių, unikalių turizmo produktų ir paslaugų kūrimui ir teikimui bendruomenėse.
- Augantis turistų skaičius, turizmo vystymas bendradarbiaujant su Alytaus m. sav., organizuojant Alytaus turizmo informacijos centro veiklą, kuriant ir viešinant turizmo paslaugas ir kt.
- Žemės ūkio srityje ir toliau išlieka aktualu skatinti orientaciją į didesnės pridėtinės vertės produkcijos kūrimą ir kooperacijos potencialo išnaudojimą.
- Sėkmingai plečiamos ir vystomos nišinės žemės ūkio kryptys: bitininkystė, uogininkystė, plečiasi riešutmedžių, pluoštinių kanapių pasėlių plotai ir pan., kas sudaro prielaidas ateityje vystyti aukštesnės pridėtinės vertės produktų gamybą bei tiesioginį jų pardavimą galutiniam vartotojui.
- Palankios sąlygos vystyti miškininkystę bei medienos pramonės sektoriaus veiklas, didesnis medynų produktyvumas nei bendrai Lietuvoje (nors stebima medynų produktyvumo mažėjimo tendencija), esamas potencialas didinti miškingumą mažiau derlingose teritorijose.

SILPNYBĖS

- Nuo Lietuvos vidurkio atsiliekantis 1 gyv. tenkančio BVP dydis, mažos pritraukiamų materialinių ir tiesioginių užsienio investicijų apimtys, didelė priklausomybė nuo ES finansuojamų investicijų.
- Mažas gyventojų verslumo lygis atsižvelgiant į verslumo rodiklį.
- Struktūrinio nedarbo problemos, kai darbo ieškančių asmenų kvalifikacija ir kompetencija neatitinka esamos paklausos ir darbo rinkos poreikio, asmenims trūksta motyvacijos įsiliesti į darbo rinką.
- Susisiekimo problemos išlieka aktualios gyventojams grįžtant į darbo rinką, nors stebimos sėkmingos ARS įgyvendinamos iniciatyvos šioje srityje.
- Ribotas apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų tinklas, šias paslaugas daugiausiai teikiant kaimo turizmo sodyboms (mažai pritaikyta užsienio turistams, individualiai keliaujantiems), riboja turizmo plėtrą.
- Žemės ūkio našumo balas nėra aukštas; inovacijų diegimas ir skaitmeninimas žemės ūkio srityje nėra paplitęs, tai riboja žemės ūkio kuriamos pridėtinės vertės augimą.

GALIMYBĖS | TEIGIAMAI PESET VEIKSNIAI

- SVV skatinimo politika, paramos SVV subjektams galimybės sudaro palankias prielaidas ekonominiam vystymuisi.

- Darbo jėgos kaina Lietuvos kontekste ARS vertintina kaip konkurencinga, vis dėlto darbo jėgos kokybės atžvilgiu, darbo jėga ARS tik iš dalies atitinka potencialių investuotojų / verslo poreikius.
- Populiarėjant vietos turizmui ir formuojantis Lietuvos gyventojų nuostatai, kad Lietuvoje keliauti madinga, formuojasi palankios sąlygos vystyti turizmą ARS, tam stiprinant viešinimo ir turizmo rinkodaros veiklas, vystant pagalbinę turizmo infrastruktūrą.
- Palankios sąlygos bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis bei šalimis toliau vystyti autoturizmą plėtojant aktualią infrastruktūrą, bendrus turizmo produktus ir maršrutus bei turizmo rinkodarą.
- Stebimi sėkmingi žemės ūkio ir turizmo sektorių integracijos pavyzdžiai ir agro turizmo populiarėjimas pasaulyje, turi potencialo pritaikymui ir ARS, plėtojant agrarinį turizmą, poilsį ūkiuose ir ūkininkų teikiamas kultūrinio turizmo paslaugas, sudarant sąlygas turistams susipažinti ir patirti kaimo gyvenimo kultūrą, papročius, istoriją, paveldą, o taip pat ir esamus įpročius, praktikas, technologijas, įsilieti ar prisiliesti prie tikro kaimo žmonių gyvenimo ir taip didinant ARS, kaip turizmo krypties, išskirtinumą Lietuvos kontekste.
- Bendras Lietuvos siekis tiesiogines žemės ūkio išmokas suvienodinti su ES ūkininkais.
- Esamas palankus teisinis reglamentavimas, kuris leidžia derinti smulkių ir vidutinių ūkių žemės ūkio veiklą su kita apmokama veikla, taip užtikrinant didesnį šiomis veiklos užsiimančių gyventojų pajamų stabilumą.
- Esamos mokslo ir mokymo institucijos, gebančios kurti ir diegti inovacijas skirtinguose ekonomikos sektoriuose, santykinai didelė technologijų ir inovacijų pasiūla.

GRĖSMĖS | NEIGIAMAI PESET VEIKSNIAI

- COVID-19 sąlygota situacija ir jos padariniai gali turėti neigiamos įtakos bendrai ekonominei ir socialinei situacijai ir raidai. 2020 m. reikšmingą įtaką darbo rinkai ir nedarbo lygio išaugimui turėjo COVID-19 valdymo priemonės bei apribojimai ekonominei ir socialinei veiklai.
- Tikėtinas lyčių nelygybės problemos darbo rinkoje paaštrėjimas dėl COVID-19, kadangi moterys dažniau netenka darbo, prisiima nedarbingumą vaikų priežiūrai, taip padidinant darbo netekimo riziką ateityje.
- Jauni žmonės labiau linkę savo ateitį sieti su gyvenimu didesniuose miestuose, todėl siekiant išlaikyti jaunus žmones ARS labai svarbu sukurti palankias sąlygas verslui, investicijoms, skatinti vietos gyventojų (ypač jaunimo) verslumą, didesnę darbo vietų pasiūlą.
- Valstybės lygiu trūksta savalaikių, vieningų ir tikslių duomenų apie turizmo sektorių ir jo rezultatus, kurie leistų priimti įrodymais grįstus sprendimus.
- Didėjantys turizmo srautai paprastai turi neigiamos įtakos gamtiniams ir kultūriniais ištekliams, todėl labai svarbu tinkamai subalansuoti aplinkos ir vertybių apsaugos (tvarumas, vertybių apsauga) bei ekonominius (darbo vietų kūrimas, kuriamos pridėtinės vertės augimas) interesus.
- Aiškios, stiprios ir įgalintos regioninės žemės ūkio politikos trūkumas. Nepakankamas dėmesys ekologinių ūkių bei šeimos ūkių plėtrai ir skatinimui.
- Žemės ūkio veiklos patrauklumas mažėja dėl spartesnio darbo užmokesčio augimo kituose ekonomikos sektoriuose, santykinai didelių žemės ūkio produkcijos kainų svyravimų pasaulinėse rinkose. Hidrometeorologinės sąlygos ir klimato kaitos problema prisideda prie žemės ūkio sektoriaus rizikų išaugimo, produkcijos kiekio ir kokybės svyravimų, pajamų nestabilumo ir kt.

APLINKOSAUGA IR INFRASTRUKTŪRA

STIPRYBĖS

- Į ARS teritoriją patenka gamtiniu požiūriu išskirtinės teritorijos, kurių reikšmingiausia – Žuvinto biosferos rezervatas.
- ARS aplinkos oras švarus, santykinai nedidelis iš stacionarių šaltinių išmetamų teršalų kiekis.
- Suformuota aiški ARS teritorijos vystymo kryptis, sudaranti prielaidas tinkamai aplinkos apsaugai ir ekonominei ARS raidai, orientuojantis į miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimą, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimą esamų miškų masyvų pakraščiuose, agrarinių plotų mozaikiškumo didinimą, įveisiant apsauginius želdinius, gamtos išteklių naudojimo plėtra ramaus pobūdžio rekreaciniam turistiniam naudojimui.
- Pasiektas teigiamas pokytis atliekų tvarkymo srityje, mažesnės nei kitose savivaldybėse susidarantių atliekų apimtys; postūmis rūšiuojant, konteinerinės sistemos veikime, atliekų panaudojime; tenkinami visų ARS gyventojų ir subjektų atliekų surinkimo poreikiai, veikia atliekų tvarkymą papildančios sistemos, vykdomas aplinkos monitoringas.
- ARS sėkmingai įgyvendinamos atsinaujinančių išteklių panaudojimo viešuosiuose ir visuomeniniuose pastatuose iniciatyvos, finansiškai prisidedant ir savivaldybei. Taikant finansines priemones namų ūkiai skatinami naudoti aplinkai draugiškesnius šildymo sprendimus.
- ARS skatina gyventojus prisijungti prie centralizuotų nuotekų valymo įrenginių, tam taikant finansines priemones. Gyventojų skatinimas prisijungti prie centralizuotų šilumos, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų ir toliau išlieka aktualus.
- Naujai urbanizuojamose teritorijose numatomas centralizuotas vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas, taip pat numatomas pramoninių teritorijų dujų fiksavimas, atsiradus potencialiems vartotojams.
- ARS gana išvystytas kelių tinklas, beveik nėra grunto kelių, daugiau kelių su patobulinta kelio danga; kelių susisiekimo infrastruktūra gana intensyviai naudojama, todėl svarbu užtikrinti nuolatinę tinkamą kelių priežiūrą bei eksploataciją, atnaujinimą.
- Pastaruoju metu buvo intensyviai vystoma dviračių infrastruktūra, kuri aktuali tiek vietos gyventojams, tiek turizmo vystymui.
- ARS 1 000 gyv. tenka daugiau automobilių nei vidutiniškai šalyje, tai leidžia patenkinti judumo poreikį, viešojo transporto sistemai esant gana ribotai.
- Nors viešojo susisiekimo sistema ARS nėra labai išplėta, tačiau gyventojų poreikiai yra tenkinami kitomis priemonėmis: išplėta išvežiojamoji prekyba, viešosios paslaugos taip pat „atvyksta“ pas gyventojus (pvz., sveikatos priežiūros paslaugos), vaikai į ugdymo įstaigas vežami geltonaisiais autobusais, naujai įsidarbinusiems kompensuojamos transporto išlaidos nuvykimui iš ir į darbą vykstant ir nuosavu transportu ir kt.
- Stebima teigiama viešosios infrastruktūros tvarkymo, atnaujinimo ir modernizavimo kryptis, kuri turėtų būti išlaikoma ir ateityje plečiant viešosios paskirties infrastruktūrą ir tvarkant viešąsias erdves, ją pritaikant bendruomeniniams, visuomeniniams, verslo poreikiams, rekreacijai.
- ARS gyventojai vis daugiau naudojami savivaldybės teikiamomis elektroninėmis paslaugomis: daugėja paslaugų ir prašymų pateiktų per elektroninius valdžios vartus, toliau diegiamos ir plėtojamos e. paslaugos bei vidiniuose ARSA procesuose naudojamos informacinės sistemos.
- ARSA veikla vertinama kaip efektyvi: nors turi santykinai mažai darbuotojų, gyventojų prašymai nagrinėjami laiku, siekiama atliepti aktualius gyventojų poreikius.

SILPNYBĖS

- ARS, palyginti su kitomis žiedinėmis savivaldybėmis, daug potencialių taršos židinių, kurių didelę dalį sudaro sugriauti ir neveikiantys potencialūs taršos šaltiniai.
- Vis dar nepakankamai išpildomi atliekų tvarkymo tikslai, prioritetais ateityje išlieka: šalinamų susidariusių komunalinių atliekų kiekio mažinimas, pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) ir perdirbimo apimčių plėtra, biodegraduojančių (žaliųjų) atliekų atskyrimas nuo bendro komunalinių atliekų srauto, konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių tinklo plėtra, sąlygų apdoroti (kompostuoti / anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas sudarymas, visuomenės švietimas ir informavimas apie buityje susidarantių atliekų tvarkymo galimybes, tinkamas statybos ir griovimo atliekų surinkimas ir išvežimas perdirbimui.
- Nepakankamas kelių pravažiuojamumas, kuris trukdo operatyviai ir efektyviai surinkti atliekas.
- Iš lėto vykstanti daugiabučių renovacija, mažai išvystytas vietinių atsinaujinančių gamtinių išteklių naudojimas, nors stebimas pavienių iniciatyvų įgyvendinimas šiose srityse.
- Siekiant tenkinti geriamajam vandeniui ir nuotekoms taikomus reikalavimus, aktualus ARS vandens tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra, nuotekų ir lietaus nuotekų tvarkymas.
- Viešuoju transportu naudojasi nedideli keleivių srautai, didėja spaudimas viešojo transporto sistemai (finansinis spaudimas, didėjantys savivaldybės nuostoliai siekiant užtikrinti susisiekimo paslaugas gyventojams), iš to kyla subalansuoto infrastruktūros tinklo ir sistemos kūrimui, gyventojų poreikių tenkinimui naujais būdais, paslaugas artinant prie gyventojų.

GALIMYBĖS | TEIGIAMAI PESET VEIKSNIAI

- Esama bendra ES gamtos ir aplinkos apsaugos politikos stiprinimo kryptis, sudaro palankias prielaidas gamtos buveinių ir rūšių išsaugojimui.
- Dalis ARS teritorijos yra Alytaus m. urbanizacijos poveikio arealas, kas sudaro teigiamas prielaidas priemiestinių rajonų urbanizavimui ir vystymui.
- Stebimas potencialas bendradarbiaujant su Alytaus m. sav. kartu organizuoti viešąjį transportą iš / į priemiestines teritorijas, taip geriau patenkinant tiek ARS, tiek Alytaus m. sav. gyventojų poreikius.
- Geografinės vietos sąlygotas palankus susisiekimas su užsienio šalimis: Lenkija ir Baltarusija, yra teigiamas veiksnys ekonominei ARS plėtrai.
- Visoje šalyje įgyvendinama pėsčiųjų ir dviračių takų plėtra, esamų būklės gerinimas, integracija į bendrą šalies ir apskrities dviračių takų tinklą.
- Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių energijos išteklių energiją, Lietuva yra įsipareigojusi iki 2020 m. atsinaujinančių energijos išteklių dalį padidinti iki 23% ir atsinaujinančių energijos išteklių dalį transporto sektoriaus galutiniame energijos suvartojime visų rūšių transporte padidinti ne mažiau kaip iki 10%.
- Didelė dalis gyventojų namuose turi kompiuterį ir prieigą prie interneto, kas sudaro teigiamas prielaidas elektroninių paslaugų plėtrai ir inovacijų diegimui.
- Stebima bendra viešojo sektoriaus atvirumo augimo ir didesnio visuomenės bei gyventojų įsitraukimo į sprendimų priėmimą tendencija, padeda priimti visuomenei geriausius sprendimus, skatina pilietiškumą ir visuomenės motyvaciją būti aktyviais; vis dėlto visuomenės įtraukimas į strateginius sprendimus savivaldos institucijoms yra didelis iššūkis, kuris reikalauja didesnių pastangų, laiko sąnaudų, skaidrumo siekiant užtikrinti įvairių požiūrių integralumą.

GRĖSMĖS | NEIGIAMAI PESET VEIKSNIAI

- Kintančios hidrometeorologinės sąlygos, dažnėjantys ir stiprėjantys nepalankūs gamtos reiškiniai dėl klimato kaitos stiprina poreikį ypatingą dėmesį skirti susikertančių gamtos ir aplinkos apsaugos bei ūkinės veiklos vykdymo ir vystymo interesų suderinimui.
- Neigiamas žmogaus ūkinės veiklos poveikis gamtai ir aplinkai, gyventojų sąmoningumas ir išprusimas aplinkosaugos, ekologijos, rūšiavimo srityse yra nepakankamas, todėl labai svarbu užtikrinti tinkamą visuomenės informavimą ir ugdymą, siekiant suvaldyti potencialią žalą gamtai ir aplinkai.
- Remiantis EK teisiniu reglamentavimu, ARS gyventojams nėra prievolės jungtis prie centralizuotų komunalinio ūkio tinklų, gyventojai gana pasyviai jungiasi prie centralizuotų tinklų.
- Aiškios ir nuoseklios nacionalinės politikos dėl šalies IT ūkio valdymo, IT optimizavimo viešajame sektoriuje, konsolidavimo ir pan. trūkumas.

ARS PLĖTROS MISIJA IR VIZIJA

Siekiant kryptingos, efektyvios ir nuoseklios ARS plėtros, būtina apibrėžti savivaldybės misiją ir viziją. Remiantis Strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijomis, savivaldybės misija glaustai atspindi savivaldybės pagrindinį funkcionavimo tikslą, apibūdinantį pagrindines savivaldybės veiklos kryptis, ypatumus, rodantis savivaldybės santykius su jos bendruomene. Plėtros vizija – savivaldybės bendruomenės lūkesčius atitinkantį idealų ateities paveikslą bei plėtros prioritetus 10-15 metų perspektyvoje, kurie atskleistų ARS išskirtinumą bei sutelktų ateities iššūkiams – norimai būklei pasiekti. Vizija atspindi savivaldybės veiklos plėtros mastą ir savivaldybės bendruomenės lūkesčius, tarnauja kaip orientyras nustatant savivaldybės plėtros ilgalaikius tikslus, atskleidžia savivaldybės išskirtinumą ir sutelkia ateities iššūkiams – norimai būklei pasiekti.

2012 m. suformuotos ir strateginiame plėtros plane įtvirtintos ARS misija ir vizija yra orientuotos į patrauklaus ir kokybiško gyvenimo ARS užtikrinimą, šiuo būdu taip pat pritraukiant ir naujus gyventojus į ARS. Vertinant esamą situaciją ir ARS plėtros perspektyvą ateityje, misija ir vizija savo esme išlieka aktualios, tačiau SPP rengimo metu buvo konkretizuotos identifikuojant aiškias kryptis ir siekiamą ARS išskirtinumą.

Šiuo SPP įtvirtinamos atnaujintos ARS misija ir vizija:

ARS MISIJA

„ALYTAUS RAJONAS – KRAŠTAS, KURIAME GERA GYVENTI.“

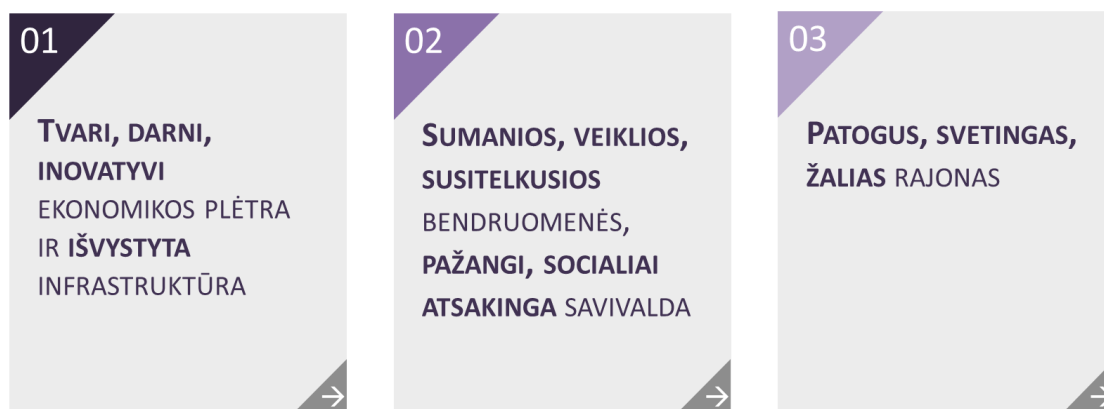
ARS VIZIJA

„SUDARYTI GYVENTOJAMS KOKYBIŠKAS, DARNIAS, TVARIAS, SAUGIAS IR PAŽANGIAS GYVENIMO IR DARBO SĄLYGAS.“

ARS PLĖTROS PRIORITETAI, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Siekiant įgyvendinti ARS misiją ir viziją bei atsižvelgiant į pagrindines ARS plėtros tendencijas, konkurencinius pranašumus, problematiką, iššūkius ir jų galimą poveikį savivaldybės plėtrai, suformuoti trys ARS prioritetai 2021-2028 m. laikotarpiui.

Pav. 1. ARS prioritetai 2021-2028 m.

Šaltinis: sudaryta autorių

Įgyvendinant ARS 2021–2028 m. SPP prioritetus, ARS plėtra visose srityse bus orientuojamasi į tvarumo, darnos, inovacijų, sutelktumo, atsakomybės principų užtikrinimą, verslo ir gyventojų poreikių patenkinimą. Kiekvieną suformuluotą prioritetą apibūdina strateginio vystymo ir plėtros tikslai bei uždaviniai, prioriteto pažangos vertinimo kriterijai, pristatyti šio skyriaus poskyriuose.

1 | TVARI, DARNI, INOVATYVI EKONOMIKOS PLĖTRA IR IŠVYSTYTA INFRASTRUKTŪRA

1 prioriteto Tvari, darni, inovatyvi ekonomikos plėtra ir išvystyta infrastruktūra įgyvendinimui numatyti 2 tikslai ir 5 juos detalizuojantys uždaviniai.

Pav. 2. 1 prioritetą detalizuojantys tikslai ir uždaviniai

Sąsaja su prioritetu

**EKONOMINĖ
PLĖTRA**

1.1. PLĖTOTI TVARŲ ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKJ, VYSTYTI KONKURENCINGĄ TVARŲ VERSLĄ

1.1.1. Skatinti žemės ūkio pažangumą, konkurencingumą ir inovatyvumą

1.1.2. Skatinti tvarią miškininkystę

1.1.3. Skatinti tvaraus, inovatyvaus verslo plėtrą, investicijų augimą

1.1.4. Skatinti gyventojų ir bendruomenių verslumą, kaimo vietovių gyvybingumą

**INFRASTRUK-
TŪRA**

1.2. SUKURTI PALANKIĄ APLINKĄ BEI EKONOMINĘ INFRASTRUKTŪRĄ INVESTICIJOMS IR DARNIAM VERSLO VYSTYMUISI

1.2.1. Vystyti verslui ir investicijų pritraukimui aktualią infrastruktūrą

Šaltinis: sudaryta autorių

ARS 2021-2028 m. SPP 1 prioriteto įgyvendinimo stebėsenai numatyti šie kriterijai:

- Augantis ARS materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui rodiklis;
- Augantis ARS verslumo rodiklis;
- Augantis veikiančių kooperatyvų, žemės ūkio kooperatyvų ir kooperatyvinių bendrovių skaičius;
- Naujai sukurtų darbo vietų skaičius ARS.

2 | SUMANIOS, VEIKLIOS, SUSITELKUSIOS BENDRUOMENĖS, PAŽANGI, SOCIALIAI ATSAKINGA SAVIVALDA

2 prioriteto Sumanios, veiklios, susitelkusios bendruomenės, pažangi, socialiai atsakinga savivalda įgyvendinimui numatyti 3 tikslai ir 8 juos detalizuojantys uždaviniai.

Pav. 3. 2 prioritetą detalizuojantys tikslai ir uždaviniai

Sąsaja su prioritetu	Strateginiai tikslai (X.X.) ir uždaviniai (X.X.X.)
BENDRUOMENĖS	2.1. ĮGALINTI BENDRUOMENES, SKATINTI GYVENTOJŲ AKTYVUMĄ, PUOSELĖTI KULTŪROS PAVELDĄ IR GERĄSIAUS KRAŠTO TRADICIJAS 2.1.1. Didinti bendruomenių įtraukimą į viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, skatinti bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą 2.1.2. Skatinti gyventojų bendruomeniškumą ir aktyvumą, mažinti skaitmeninę atskirtį
PAŽANGI SAVIVALDA	2.2. DIDINTI VALDYMO KOKYBĘ IR UGDYTI DARBUOTOJŲ KOMPETENCIJAS, SIEKIANT PATENKINTI VERSLO IR GYVENTOJŲ POREIKIUS 2.2.1. Pasinaudoti skaitmeninio teikiama nauda, skatinti elektroninių viešųjų paslaugų vystymą, pritaikymą vartotojų poreikiams ir naudojimą, įgyvendinti gerojo valdymo principus 2.2.2. Ugdyti aktualias savivaldybės administracijos ir pavaldžių biudžetinių įstaigų darbuotojų kompetencijas, plėtoti horizontalius partnerystės ir bendradarbiavimo principus 2.2.3. Rengti reikalingus specialistus ir skatinti viešojo sektoriaus specialistus rinktis karjerą regione
SOCIALIAI ATSAKINGA	2.3. SKATINTI INTEGRUOTĄ SOCIALINĘ, EKONOMINĘ VIETOS PLĖTRĄ IR ĮTRAUKIAS ŠVIETIMO PASLAUGAS 2.3.1. Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, tvarumą ir prieinamumą, inicijuoti socialinių paslaugų plėtrą ir modernizavimą 2.3.2. Skatinti visų gyventojų grupių integraciją ir didinti gyvenimo kokybę įgyvendinant kompleksines priemones, užtikrinant socialinę aplinką ir sveikatos priežiūrą 2.3.3. Vystyti gyventojų poreikius atitinkančią švietimo ir mokymo sistemas, užtikrinant švietimo kokybę, rezultatyvumą ir prieinamumą

Šaltinis: sudaryta autorių

ARS 2021-2028 m. SPP 2 prioriteto įgyvendinimo stebėsenai numatyti šie kriterijai:

- Mažėjantis socialinę riziką patiriančių šeimų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius;
- Augančios bendruomenėje teikiamų socialinių paslaugų apimtys;
- Augantis socialinių paslaugų namuose skaičius;
- Auganti ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančių 1-6 m. ARS vaikų dalis;
- Auganti ARS gyventojų (įskaitant mokinius) dalyvavusių ARS neformaliojo švietimo, kultūros ir sporto veiklose, dalis;
- Auganti labai gerai ir gerai ARSA ir seniūnijų veiklą įvertinusių gyventojų dalis.

3 | PATOGUS, SVETINGAS, ŽALIAS RAJONAS

3 prioriteto Patogus, svetingas, žalias rajonas įgyvendinimui numatyti 4 tikslai ir 13 juos detalizuojančių uždavinių.

Pav. 4. 3 prioritetą detalizuojantys tikslai ir uždaviniai

Sąsaja su prioritetu	Strateginiai tikslai (X.X.) ir uždaviniai (X.X.X.)
PATOGUS	3.1. PLĖTOTI PATOGIAM GYVENIMUI IR ŪKINEI VEIKLAI AKTUALIĄ TVARIĄ INFRASTRUKTŪRĄ 3.1.1. Didinti vandens ir nuotekų prieinamumą ir skatinti tvarų vandens išteklių valdymą 3.1.2. Gerinti skaitmenines jungtis ir įgyvendinti skaitmeninės infrastruktūros plėtrą 3.1.3. Skatinti tvarų, atsparų klimato kaitai, pažangų judumą 3.1.4. Vystyti transporto tinklą, įskaitant kelius, pėsčiųjų ir dviračių takus, vandens ir oro transportą
SVETINGAS	3.2. DIDINTI ARS KAIP DARNAUS TURIZMO KRYPTIES PATRAUKLUMĄ 3.2.1. Vystyti turizmui aktualią infrastruktūrą, užtikrinti jos priežiūrą bei tvarų eksploatavimą 3.2.2. Didinti svetingumo ir turizmo srityje dalyvaujančių / dirbančių gyventojų ir bendruomenių kompetencijas 3.2.3. Užtikrinti turizmui aktualių objektų, maršrutų ir paslaugų viešinimą 3.2.4. Skatinti bendradarbiavimą su kitomis savivaldybėmis, šalimis, verslais, vystant turizmą ARS
ŽALIAS	3.3. UŽTIKRINTI DARŅĄ SU APLINKA IR GAMTA 3.3.1. Vykdyti aplinkos apsaugos stebėseną, gerinti jos kokybę 3.3.2. Skatinti tausų ir racionalų išteklių naudojimą, perėjimą prie žiedinės ekonomikos 3.3.3. Mažinti taršą, šiltnamio dujų išmetimą, didinti energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančios energijos naudojimą
TERITORINĖ PLĖTRA	3.4. UŽTIKRINTI SUBALANSUOTĄ IR TVARIĄ ARS TERITORINĘ PLĖTRĄ 3.4.1. Vystyti kokybiškos ir darnios architektūros plėtrą 3.4.2. Užtikrinti tvarų ir darnų teritorijos vystymą

Šaltinis: sudaryta autorių

ARS 2021-2028 m. SPP 3 prioriteto įgyvendinimo stebėsenai numatyti šie kriterijai:

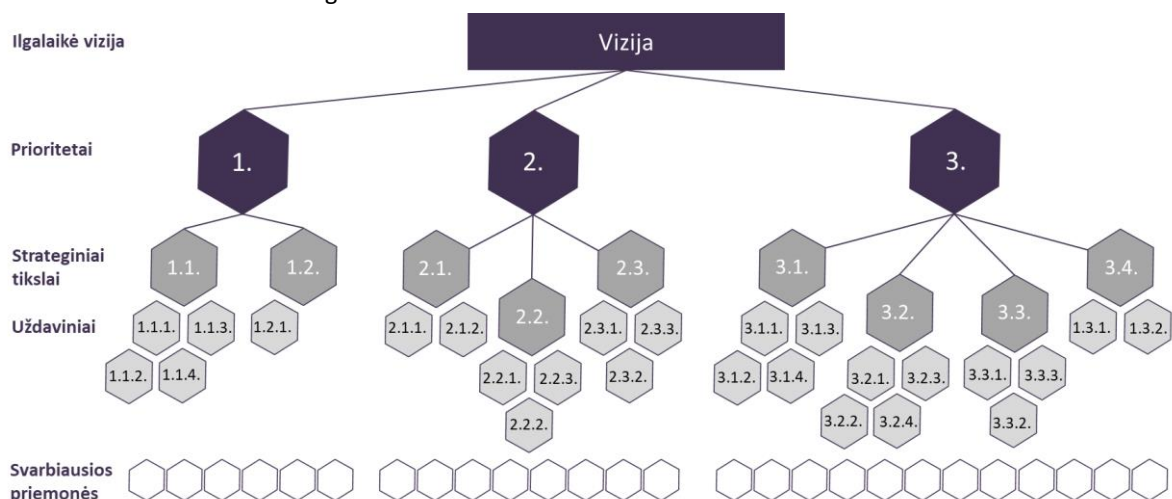
- Auganti rūšiuojamų komunalinių atliekų dalis ARS nuo viso surinktų atliekų srauto;
- Didėjanti perdirbtų ir pakartotinai panaudotų atliekų dalis;
- Augantis energijos iš atsinaujinančių šaltinių kiekis;
- Augantis sutvarkytų, įrengtų ir pritaikytų lankymui savivaldybės kultūros ir gamtos paveldo objektų bei teritorijų skaičius;
- Augantis ARS dviračių ir pėsčiųjų takų ir / ar trasų ilgis;
- Auganti ARS namų ūkių, kurių nuotekos tvarkomos tvariai, dalis.

SVARBIAUSIOS SPP ĮGYVENDINIMO NUOSTATOS

SPP LOGINĖ STRUKTŪRA

ARS 2021-2028 m. SPP sudaro: 3 prioritetai, 9 strateginiai tikslai, 26 uždaviniai ir 96 svarbiausios priemonės. Svarbiausių numatomų SPP įgyvendinimo priemonių sąrašas pateikiamas prieduose: 1. Svarbiausių priemonių planas.

Pav. 5. ARS 2021-2028 m. SPP loginė struktūra

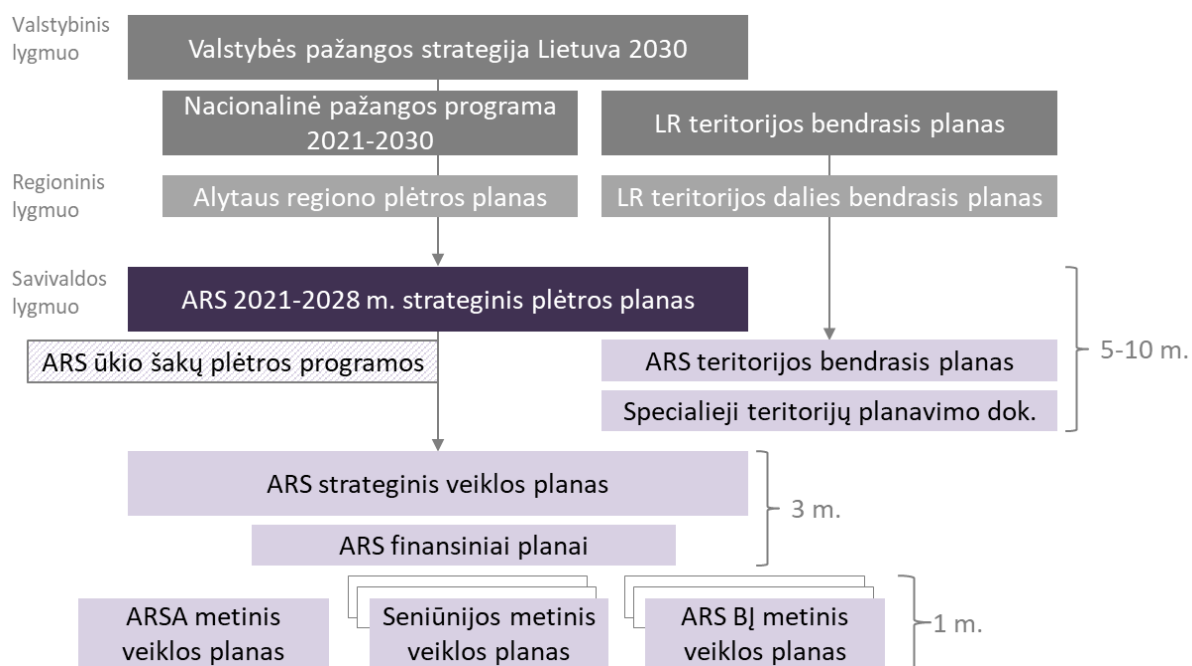
Šaltinis: sudaryta autorių

Strateginis planavimas – formalizuota sistema, užtikrinanti viso strateginio valdymo proceso, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip efektyviausiai panaudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir darbo išteklius institucijos misijai vykdyti bei numatytiems tikslams pasiekti, realizavimą, taip pat šios veiklos stebėseną ir atsiskaitymas už rezultatus. Strateginio planavimo sistemą sudaro trys pagrindiniai loginiai lygmenys: nacionalinis, regioninis ir savivaldos.

ARS 2021-2028 m. SPP – ilgalaikio periodo strateginio planavimo dokumentas, kuriame išdėstyti ARS strateginiai tikslai, uždaviniai ir priemonės ir jų kriterijai veiklai įgyvendinti. Vadovaujantis strateginio planavimo logika, ARS 2021-2028 m. SPP yra suderintas su nacionaliniu ir regioniniu lygiu nustatytais plėtros kryptimis.

Pav. 6. Strateginio planavimo dokumentų loginė struktūra

Šaltinis: sudaryta autorių

Atsižvelgiant į SPP, yra rengiamas vidutinio laikotarpio (3 m.) strateginis dokumentas – ARS strateginis veiklos planas, kuris apima vidutinio laikotarpio strateginius tikslus, programas, programų tikslus, uždavinius ir priemones bei jų vertinimo kriterijus. Vadovaujantis šiais strateginiais dokumentais rengiami metiniai veiklos planai.

ARS 2021–2028 m. SPP įgyvendinti bus naudojamos savivaldybės biudžeto, valstybės biudžeto, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitos lėšos, kurios apima privačias lėšas, kitų finansavimo mechanizmų lėšas ir t. t.

ARS 2021-2028 m. SPP įgyvendinimo ir priežiūros sistemos atsakomybių struktūrą sudaro du lygmenys: politinis ir administracinis. Užtikrinant sąlygas valdžios, visuomenės ir verslo bendradarbiavimui, politiniame ir administraciniame lygiuose savivaldybės padaliniai įgalina atstovus – socialinius-ekonominius partnerius.

Pav. 7. Pagrindiniai SPP įgyvendinimo ir priežiūros sistemos dalyviai ir jų atsakomybės

POLITINIS LYGMUO		
1.	ARS Taryba	Tvirtina SPP, jo pakeitimus ir stebėsenos ataskaitas, savivaldybės biudžetą ir jo pakeitimus SPP įgyvendinimui
2.	ARS komitetai	Svarsto SPP, jo pakeitimus, savivaldybės biudžetą ir jo pakeitimus
3.	Socialiniai-ekonominiai partneriai	Turi galimybę nuolat teikti pasiūlymus ir nuomonę dėl SPP įgyvendinimo ir jo keitimo, papildymo

ADMINISTRACINIS LYGMUO

1.	Finansų ir investicijų skyrius	Apibendrina bei susistemina ARSA struktūrinių padalinių pateiktus pasiūlymus dėl SPP; koordinuoja SPP įgyvendinimo stebėseną, rengia ataskaitas; teikia pasiūlymus dėl SPP keitimo ir papildymo
2.	Administracijos ir struktūrinių padalinių vadovai	Teikia pasiūlymus dėl atskirų sričių tikslų ir programų, SPP parengimo, keitimo ir papildymo, ataskaitų rengimo; teikia SPP rengimui, keitimui, papildymui ir įgyvendinimo stebėsenai aktualią informaciją. Yra atsakingi už SPP uždavinių ir priemonių įgyvendinimą pagal kompetencijos sritį.

Šaltinis: sudaryta autorių

SPP ĮGYVENDINIMO VALDYMO TVARKA

ARS 2021-2028 m. SPP įgyvendinimo valdymo tvarka apima SPP įgyvendinimo stebėseną, tikslinimą, atsiskaitymą už rezultatus. Tvarkos tikslas – valdyti ir kontroliuoti SPP įgyvendinimą, vertinti įdiegtų priemonių poveikį ARS socialiniam ir ekonominiam gyvenimui, pagal poreikius pildyti ir koreguoti SPP.

ARS 2021-2028 m. SPP įgyvendinimo valdymo tvarkos objektai – prioritetai, tikslai, uždaviniai, svarbiausios priemonės bei vertinimo kriterijai, pagal kuriuos yra vykdoma SPP stebėseną.

SPP įgyvendinimo vertinimo rezultatas – SPP įgyvendinimo ataskaita, rengiama SPP periodo pabaigoje. SPP įgyvendinimo vertinimo ataskaitą rengia atsakingas ARSA struktūrinis vienetas – Finansų ir investicijų skyrius. Finansų ir investicijų skyrius inicijuoja aktualios informacijos surinkimą iš kitų ARSA struktūrinių vienetų, koordinuoja šį procesą ir parengia SPP įgyvendinimo vertinimo ataskaitą. Parengta ataskaita tvirtinama ARSA direktoriaus įsakymu.

Esant poreikiui, SPP įgyvendinimo periodu ARSA, ARS tarybos nariai gali inicijuoti SPP vizijos, prioritetų, tikslų ir uždavinių peržiūrėjimą. SPP priemonių sąrašo koregavimą gali inicijuoti ARS tarybos nariai, ARSA atstovai, valstybinės institucijos, nevyriausybines bendruomenes, verslo atstovai, rajono gyventojai ir kitos suinteresuotos šalys. Motyvuoti ir detalai pagrįsti pasiūlymai teikiami raštu ARSA Finansų ir investicijų skyriui, kuris atlieka poreikio analizę ir priima sprendimą dėl prašymo perdavimo tolimesniam svarstymui ARS komitetams. Komitetų teikimu, pakeitimai toliau tvirtinami ARS taryboje.

ARSA Finansų ir investicijų skyrius koordinuojant vidutinio laikotarpio ir trumpalaikių ARS strateginių dokumentų rengimą užtikrina, kad į juos būtų įtrauktos atitinkamo laikotarpio ARS 2021-2028 m. SPP tikslų ir uždavinių įgyvendinimui aktualios priemonės.

PRIEDAI

1. SVARBIAUSIŲ PRIEMONIŲ PLANAS

Prioritetas (X)	Strateginis tikslas (X.X)	Uždavinys (X.X.X)	Priemonė (X.X.X.X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²				
				SL	NBL	ES	PL	KL
				1	Tvari, darni, inovatyvi ekonomikos plėtra ir išvystyta infrastruktūra			
1.1	PLĖTOTI TVARŲ ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKJ, VYSTYTI KONKURENCINGĄ TVARŲ VERSLĄ							
1.1.1	Skatinti žemės ūkio pažangumą, konkurencingumą ir inovatyvumą							
1.1.1.1	Skatinti žemės ūkio judėjimo vertės grandine aukštyn, produkciją pateikiant galutiniam vartotojui	+	+	+	+	+		
1.1.1.2	Vystyti mėsinę gyvulininkystę, netradicines žemės ūkio veiklas, pieno gamybą ir kt. veiklas	+	+	+	+	+		
1.1.1.3	Skatinti žemės ūkio produkcijos eksportą ir dalyvavimą žemdirbystės parodose, mugėse ir kt.	+	+	+	+	+		
1.1.1.4	Skatinti žemės ūkio ir turizmo sektoriaus sinergijas	+	+	+	+	+		
1.1.1.5	Mažinti žemės ūkio taršumą	+	+	+	+	+		
1.1.1.6	Skatinti ekologinio žemės ūkio gamybos plėtrą, remti ekologinių ūkių kūrimąsi	+	+	+	+	+		
1.1.1.7	Skatinti žuvininkystės sektoriaus vystymąsi	+	+	+	+	+		
1.1.1.8	Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių rekonstrukcija ir kt.	+	+	+	+	+		
1.1.2	Skatinti tvarią miškininkystę							
1.1.2.1	Mažiau derlingose teritorijose skatinti miškininkystę	+	+	+	+	+		

¹² Naudojami sutrumpinimai: SL – Savivaldybės lėšos, NBL – Nacionalinio biudžeto lėšos, ES – ES fondai, kita užsienio valstybių parama, PL – Privačios lėšos, KL – Kiti lėšų šaltiniai

Prioritetas (X)	Strateginis tikslas (X.X)	Uždavinys (X.X.X)	Priemonė (X.X.X.X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²						
				SL	NBL	ES	PL	KL		
				1.1.3	Skatinti tvaraus, inovatyvaus verslo plėtrą, investicijų augimą					
				1.1.3.1	Skatinti įmonių skaitmeninimą ir produktyvumo didinimą	+	+	+	+	+
1.1.3.2	Stiprinti SVV ir MVĮ augimą ir konkurencingumą, didinti įmonių inovacijų vykdymo pajėgumus, skatinti verslo inovacijas, teikti paramą rajono SVV įmonėms	+	+	+	+	+				
1.1.3.3	Sukurti paskatas verslui investuoti į naujų produktų kūrimą, verslo modelių adaptaciją, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų ir kt. įgyvendinimą	+	+	+	+	+				
1.1.3.4	Skatinti verslo kilimą vertės grandine galutinio vartotojo link, eksporto plėtrą ir diversifikaciją	+	+	+	+	+				
1.1.3.5	Vystyti krovinių pervežimą įvairiomis transporto rūšimis	+	+	+	+	+				
1.1.4	Skatinti gyventojų ir bendruomenių verslumą, kaimo vietovių gyvybingumą									
1.1.4.1	Skatinti savarankišką darbą ir socialinę ekonomiką, teikti paramą kaimo gyventojų verslo, ekonominio aktyvumo ir kt. iniciatyvoms	+	+	+	+	+				
1.1.4.2	Didinti gyventojų kompetencijų atitikimą rinkos poreikiams, teikti konsultacijas kaimo ir kt. verslų plėtrai, ugdyti kaimo žmonių verslumą, konsultuoti ūkininkus, verslą ir gyventojus ES projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais	+	+	+	+	+				
1.1.4.3	Skatinti jaunimo verslumą, jaunųjų ūkininkų kūrimąsi ir investicijas	+	+	+	+	+				
1.1.4.4	Įgyvendinti žemės ūkio ir kaimo bendruomenių rėmimo programą	+	+	+	+	+				
1.2	SUKURTI PALANKIĄ APLINKĄ BEI EKONOMINĘ INFRASTRUKTŪRĄ INVESTICIJOMS IR DARNIAM VERSLO VYSTYMUISI									
1.2.1	Vystyti verslui ir investicijų pritraukimui aktualią infrastruktūrą									
1.2.1.1	Verslui aktualios infrastruktūros gerinimas	+	+	+	+	+				
1.2.1.2	Palankių sąlygų pramonės ir verslo plėtrai sukūrimas regeneruojant ir tvarkant apleistas ir užterštas ARS teritorijas bei pastatus, juos įveiklinant	+	+	+	+	+				
1.2.1.3	Valstybei nuosavybės teise priklausančių ir melioracijos naudotojų asociacijos melioracijos statinių rekonstrukcija, išmaniosios melioracijos pritaikymas sausringiems laikotarpiams ir kt.	+	+	+	+	+				

Prioritetas (X)	Strateginis tikslas (X.X)	Uždavinys (X.X.X)	Priemonė (X.X.X.X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²							
				SL	NBL	ES	PL	KL			
				2	Sumanios, veiklios, susitelkusios bendruomenės, pažangi, socialiai atsakinga savivalda						
				2.1	ĮGALINTI BENDRUOMENES, SKATINTI GYVENTOJŲ AKTYVUMĄ, PUOSELĖTI KULTŪROS PAVELDĄ IR GERĄSIAUS KRAŠTO TRADICIJAS						
2.1.1	Didinti bendruomenių įtraukimą į viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, skatinti bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą										
2.1.1.1	Skatinti bendruomeninių projektų įgyvendinimą, bendruomenių užimtumą, remti bendruomenines iniciatyvas ir skatinti pažangių kaimų judėjimą ir kt.	+	+	+		+					
2.1.1.2	Pritaikyti bendruomenių veiklai aktualią infrastruktūrą, rekonstruoti ir įveikinti bendruomenių veiklai aktuales viešuosius pastatus, kultūros paveldo objektus ir kt.	+	+	+		+					
2.1.1.3	Vystyti kultūros įstaigų tinklą ir veiklą, siekiant kultūrinių paslaugų pasiūlos, kokybės ir prieinamumo gerinimo, kultūros įstaigų ir bendruomenių bendradarbiavimo stiprinimo	+	+	+		+					
2.1.1.4	Skatinti bendruomenes ieškoti naujų veiklos metodų, skirti dėmesį bendruomenių fasilitavimui, skaitmenizavimui ir kt.	+	+	+		+					
2.1.2	Skatinti gyventojų bendruomeniškumą ir aktyvumą, mažinti skaitmeninę atskirtį										
2.1.2.1	Skatinti gyventojų profesionalų ir mėgėjišką kultūrinį, sportinį ir bendruomeninį aktyvumą ir gerinti susijusią infrastruktūrą, plėsti teikiamų paslaugų spektrą, išlaikant regiono papročius ir tradicijas, etninę kultūrą ir kt.	+	+	+							
2.1.2.2	ARS viešosios bibliotekos ir jos filialų veiklos plėtra ir vystymas	+	+	+		+					
2.1.2.3	Ugdyti vaikų ir jaunimo kūrybiškumą, verslumą, finansinį ir skaitmeninį raštingumą, skatinti bendruomenines ir pilietines vertybes bei kt.	+	+								
2.1.2.4	Skatinti savanorystę, jaunimo laisvalaikio užimtumą ir iniciatyvas, tobulinti ir plėtoti jaunimui skirtas paslaugas	+	+								
2.1.2.5	Remti iniciatyvas, skatinančias menininkų įtraukimą į lokalius kultūrinius projektus, plėtoti kūryba paremtas partnerystes	+	+								
2.1.2.6	Remti naujoviškas socialines ir kultūrinės (įskaitant kolektyvinės kūrybos) veiklas bei socialinę atskirtį patiriančių ar kitų specifinių gyventojų grupių įtraukimą į kultūros kūrimą	+	+								
2.1.2.7	Vykdyti ir sisteminti etninės kultūros vertybių apskaitą, viešinti ją visuomenei	+	+								

Prioritetas (X)	Strateginis tikslas (X.X) Uždavinys (X.X.X) Priemonė (X.X.X.X)		Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²				
			SL	NBL	ES	PL	KL
			2.1.2.8	Dalyvauti projektuose, skirtuose piliečių istorinės savimonės ugdymui, siejant krašto ir Lietuvos istoriją, kultūrą bei savivoką	+	+	+
2.1.2.9	Koordinuoti ir įgalinti bendruomenines organizacijas, NVO ir jaunimo NVO, skatinti neformalių jaunimo grupių, su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimą, veiklos projektus, iniciatyvas ir inovacijas	+	+	+		+	
2.2	DIDINTI VALDYMO KOKYBĘ IR UGDYTI DARBUOTOJŲ KOMPETENCIJAS, SIEKIANČI PATENKINTI VERSLO IR GYVENTOJŲ POREIKIUS						
2.2.1	Pasinaudoti skaitmeninimo teikiama nauda, skatinti elektroninių viešųjų paslaugų vystymą, pritaikymą vartotojų poreikiams ir naudojimą, įgyvendinti gerojo valdymo principus						
2.2.1.1	Įgyvendinti elektroninės valdžios, e-demokratijos, duomenų atvėrimo projektus ir iniciatyvas, atnaujinti IT infrastruktūrą	+	+	+		+	
2.2.1.2	Tobulinti ir skaitmenizuoti teikiamas paslaugas verslui ir gyventojams, gerinti jų kokybę	+	+	+	+	+	
2.2.1.3	Skatinti gyventojų įsitraukimą į viešųjų klausimų sprendimą, paslaugų tobulinimą, vykdyti visuomenės informavimą	+	+	+		+	
2.2.1.4	Vystyti tarptautinį ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą per bendrus projektus, veiklas, programas ir kt.	+	+	+			
2.2.2	Ugdyti aktualias savivaldybės administracijos ir pavaldžių biudžetinių įstaigų darbuotojų kompetencijas						
2.2.2.1	Ugdyti darbuotojų regioninio planavimo, skaitmenizavimo ir kt. kompetencijas	+	+	+			
2.2.2.2	Ugdyti politikų, administracijos darbuotojų ir pavaldžių biudžetinių įstaigų darbuotojų kompetencijas, organizuoti mokymus	+	+	+		+	
2.2.3	Rengti reikalingus specialistus ir skatinti viešojo sektoriaus specialistus rinktis karjerą regione						
2.2.3.1	Skatinti specialistus rinktis karjerą regione.	+	+	+		+	
2.2.3.2	Rengti darbo rinkos poreikius atitinkančius specialistus	+	+	+		+	

Prioritetas (X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²										
					Strateginis tikslas (X.X)						
					Uždavinys (X.X.X)						
					Priemonė (X.X.X.X)						
SL	NBL	ES	PL	KL							
2.3	SKATINTI INTEGRUOTĄ SOCIALINĘ, EKONOMINĘ VIETOS PLĖTRĄ IR ĮTRAUKIAS ŠVIETIMO PASLAUGAS										
2.3.1	Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, tvarumą ir prieinamumą, inicijuoti socialinių paslaugų plėtrą ir modernizavimą										
2.3.1.1	Vystyti socialinių paslaugų teikimo kompleksiskumą, integralumą, atliepiant individualų poreikį, paslaugų teikimą arčiau gyventojų					+	+	+	+	+	
2.3.1.2	Didinti socialines paslaugas teikiančių darbuotojų kompetencijas					+	+	+			+
2.3.1.3	Skatinti ir remti bendruomenės ir NVO, teikiančias socialines paslaugas					+	+	+			+
2.3.2	Skatinti visų gyventojų grupių integraciją ir didinti gyvenimo kokybę įgyvendinant kompleksines priemones, užtikrinant socialinę aplinką ir sveikatos priežiūrą										
2.3.2.1	Užtikrinti socialinių paslaugų plėtrą, didinti jų prieinamumą ir kokybę					+	+	+			+
2.3.2.2	Vystyti sveikatos priežiūros paslaugas, didinti jų prieinamumą, užtikrinti paslaugų veiksmingumą ir tvarumą, sudaryti vienodas galimybes naudotis paslaugomis plėtojant infrastruktūrą, užtikrinant reikalingą įrangą, baldus ir inventorių					+	+	+	+	+	
2.3.2.3	Kelti sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų personalo kvalifikaciją, ugdyti kompetencijas					+	+	+			+
2.3.2.4	Įgyvendinti visuomenės sveikatos strategijas, iniciatyvas ir intervencijas, vykdyti aktualias visuomenės sveikatos stiprinimo ir stebėsenos programas						+	+			
2.3.2.5	Didinti neįgalųjų integraciją į visuomenę					+	+	+			+
2.3.2.6	Skatinti aktyvią įtrauktį ir įsidarbinamumą, didinti gyventojų motyvaciją ir galimybes įsidarbinti					+	+	+			+
2.3.3	Vystyti gyventojų poreikius atitinkančią švietimo ir mokymo sistemas, užtikrinant švietimo kokybę, rezultatyvumą ir prieinamumą										
2.3.3.1	Didinti švietimo ir mokymo sistemų kokybę ir rezultatyvumą, tobulinti pedagogų kvalifikaciją ir organizuoti pagalbą mokyklai					+	+				+
2.3.3.2	Skatinti švietimo skaitmenizavimą, informacinės duomenų bazės tobulinimą ir plėtrą					+	+				+
2.3.3.3	Didinti švietimo prieinamumą sudarant vienodas galimybes gauti kokybiškas ir įtraukias švietimo ir mokymo paslaugas, įskaitant infrastruktūros plėtrą					+	+	+			+

Prioritetas (X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²							
	Strateginis tikslas (X.X)							
	SL	NBL	ES	PL	KL			
	Uždavinys (X.X.X)							
	Priemonė (X.X.X.X)							
2.3.3.4		Organizuoti ir koordinuoti prevencinę – švietėjišką veiklą, inicijuoti įvairias veiklas rajono ugdymo įstaigose siekiant išvengti arba sumažinti pedagogines – psichologines ir socialines problemas sukeliančius veiksniai	+	+				
2.3.3.5		Stiprinti kultūros ir švietimo įstaigų galimybes teikti formalaus ir neformalaus ugdymo paslaugas	+	+	+		+	
2.3.3.6		Gerinti švietimo, mokymo ir mokymosi visą gyvenimą kiekvienam paslaugas tobulinant infrastruktūrą, ugdant reikalingas kompetencijas	+	+	+		+	
3	Patogus, sveingas, žalias rajonas							
3.1	PLĖTOTI PATOGIAM GYVENIMUI IR ŪKINEI VEIKLAI AKTUALIĄ TVARIĄ INFRASTRUKTŪRĄ							
3.1.1	Didinti vandens ir nuotekų prieinamumą ir skatinti tvarų vandens išteklių valdymą							
3.1.1.1		Skatinti gyventojų prisijungimą prie centralizuotų vandens tiekimo ir nuotekų valymo tinklų, perėjimą prie tvaraus vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo	+	+		+	+	
3.1.1.2		Įgyvendinti vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukciją ir plėtrą	+	+	+	+	+	
3.1.1.3		Vystyti komunalinių paslaugų teikimo sistemą, įgyvendinti komunalines paslaugas teikiančių įmonių veiklos tobulinimą, pertvarkymą	+	+	+		+	
3.1.2	Gerinti skaitmenines jungtis ir įgyvendinti skaitmeninės infrastruktūros plėtrą							
3.1.2.1		Pasirengti perėjimui prie naujosios kartos ryšio technologijų	+	+	+		+	
3.1.2.2		Plėtoti gyventojų ir verslo poreikius atitinkančią skaitmeninę ir su tuo susijusią fizinę viešąją infrastruktūrą	+	+	+		+	
3.1.3	Skatinti tvarų, atsparų klimato kaitai, pažangų judumą							
3.1.3.1		Vystyti viešojo transporto paslaugas bendradarbiaujant su kaimyninėmis savivaldybėmis	+	+	+	+	+	
3.1.3.2		Skatinti draugišką aplinkai ir darnų gyventojų judumą	+	+	+	+	+	
3.1.4	Vystyti transporto tinklą, įskaitant kelius, pėsčiųjų ir dviračių takus, vandens ir oro transportą							
3.1.4.1		Vykdyti savivaldybės kelių modernizavimą, rekonstrukciją ir plėtrą, užtikrinti transporto saugumą ir mažesnę tranzitinio transporto taršą	+	+	+	+	+	
3.1.4.2		Plėtoti pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūrą, vykdyti vandens ir oro transporto plėtrą	+	+	+	+	+	

Prioritetas (X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²					
	Strateginis tikslas (X.X)					
	SL	NBL	ES	PL	KL	
	Uždavinys (X.X.X)					
	Priemonė (X.X.X.X)					
3.1.4.3	Didinti eismo saugumą, įrengti pėsčiųjų ir (ar) dviračių takus arba apšvietimą pavojingiausiuose pėsčiųjų ir (ar) dviratininkų naudojamuose užmieščio kelių ruožuose priemiestinėse zonose ir gyvenvietėse, pasižyminčiose intensyviu automobilių eismu	+	+	+	+	+
3.2	DIDINTI ARS KAIP DARNAUS TURIZMO KRYPTIES PATRAUKLUMĄ					
3.2.1	Vystyti turizmui aktualią infrastruktūrą, užtikrinti jos priežiūrą bei tvarų eksploatavimą					
3.2.1.1	Plėtoti organizacinę ir informacinę infrastruktūrą, padedančią savarankiškai keliauti regione	+	+	+	+	+
3.2.1.2	Vystyti turizmui aktualią infrastruktūrą, gerinti patekimą prie / į turizmo objektus	+	+	+	+	+
3.2.1.3	Įtraukti bendruomenes į lankytinų objektų, maršrutų priežiūrą ir eksploatavimą	+	+	+	+	+
3.2.2	Didinti svetingumo ir turizmo srityje dalyvaujančių / dirbančių gyventojų ir bendruomenių kompetencijas					
3.2.2.1	Ugdyti kalbinius įgūdžius, aktualius užsienio turizmo rinkoms	+	+	+		
3.2.2.2	Ugdyti svetingumo, bendradarbiavimo tarp turizmo srityje dirbančių asmenų / subjektų kompetencijas	+	+	+		+
3.2.3	Užtikrinti turizmui aktualių objektų, maršrutų viešimą					
3.2.3.1	Vystyti ARS kaip patrauklaus turizmui rajono įvaizdį, plėtoti turizmo paslaugas, maršrutus ir kt.	+	+	+		+
3.2.3.2	Įgyvendinti efektyvų rajono-regiono reprezentavimo modelį, atnaujinti ir aktualizuoti informaciją apie siūlomas turizmo objektus, paslaugas, maršrutus ir kt.	+	+	+	+	+
3.2.4	Skatinti bendradarbiavimą su kitomis savivaldybėmis, šalimis, verslais, vystant turizmą ARS					
3.2.4.1	Bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis, šalimis, verslais ir kt., skatinti vietas ir atvykstantį turizmą aiškiai išskiriant regionui tikslines rinkas, nišinio turizmo rūšis ir kt.	+	+	+	+	+
3.2.4.2	Skatinti bendruomenių įsitraukimą teikiant turizmo paslaugas, integraliai vystant turizmui aktualių paslaugų plėtrą	+	+	+	+	+
3.2.4.3	Vystyti turizmo sektoriaus duomenų rinkimą ir analizę	+	+	+		
3.3	UŽTIKRINTI DARNAŲ SU APLINKA IR GAMTA					
3.3.1	Vykdyti aplinkos apsaugos stebėseną, gerinti jos kokybę					
3.3.1.1	Gerinti vandens telkinių būklę ir mažinti paviršinio vandens telkinių taršą	+	+	+	+	+

Prioritetas (X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²													
					SL	NBL	ES	PL	KL					
										Strateginis tikslas (X.X)				
										Uždavinys (X.X.X)				
Priemonė (X.X.X.X)														
3.3.1.2						+	+	+		+				
3.3.1.3						+	+	+		+				
3.3.1.4						+	+	+	+	+				
3.3.1.5						+	+	+	+	+				
3.3.2														
3.3.2.1						+	+	+		+				
3.3.2.2						+	+	+		+				
3.3.2.3						+	+	+		+				
3.3.3														
3.3.3.1						+	+	+	+	+				
3.3.3.2						+	+	+	+	+				
3.3.3.3						+	+	+		+				
3.4														
3.4.1														
3.4.1.1						+	+	+	+	+				
3.4.1.2						+	+	+		+				
3.4.2														
3.4.2.1						+	+	+	+	+				
3.4.2.2						+	+	+	+	+				

Prioritetas (X)	Strateginis tikslas (X.X)	Uždavinys (X.X.X)	Priemonė (X.X.X.X)	Preliminariai numatomi lėšų šaltiniai ¹²							
				SL	NBL	ES	PL	KL			
				3.4.2.3		Įgyvendinti savivaldybės valdomo ir prižiūrimo turto inventorizavimą	+	+			
				3.4.2.4		Vykdyti apleisto ir bešeimininkio turto likvidavimą	+	+	+		
3.4.2.5		Rengti ir (arba) atnaujinti ARS teritorijų planavimo dokumentus	+	+	+	+	+				
3.4.2.6		Integruoti sodininkų bendrijas į ARS teritoriją	+	+	+		+				

2. EKONOMINĖS IR SOCIALINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ

Detali Ekonominės ir socialinės būklės ataskaita pateikiama atskiru dokumentu.